

"הפרק האסור" – מפריכים את תיאוריית הקונספירציה סביב ישעיהו נ"ג

יש מיסיונרים, במיוחד בסרטונים באינטרנט, שטוענים שיש קונספירציה להסתיר מכם את האמת.

הם אומרים, "יש פרק בתנ"ך שהיו נקרא בעבר בבתי כנסת, אבל רבנים הסירו אותו מסדר ההפטרות כדי למנוע בלבול... והיום הפרק הזה נחשב 'פרק אסור' ומוחבא מיהודים".

הפרק הזה, שלפי המיסיונרים הרבנים לא רוצים שתקראו, הוא ישעיהו נ"ג. מרבית הנוצרים מאמינים שהפרק מתאר את מותו של המשיח (ישו) בעבור חטאינו.

הטענה הזו, שאותה ניתן להפריך בקלות¹, היא תרגיל שמטרתו לגרום לאנשים לקרוא את "הפרק האסור" מחוץ להקשר שלו, וככה לקבל על עצמם את ישו. ואולם, כשקוראים אותו בהקשר הנכון, ישעיהו נ"ג לא מדבר על אף אחד שמת "בעבור" חטאינו. ישעיהו מתאר שם את הסבל של עם ישראל מהאלימות של אומות העולם כלפיהם.

ואם כבר מדברים על קונספירציות, המיסיונרים מטעים אנשים בכוונה או שהם פשוט בורים בכל מה שקשור להיסטוריה של הקריאה מספרי הנביאים בבית הכנסת.

יש בעיות רבות בתיאוריית הקונספירציה שלהם:

1. אין אף איסור הלכתי לקרוא חלק כלשהו בתנ"ך. להיפך – התנ"ך, כולל ספר ישעיהו, זמין לכל מי שרוצה לקרוא בו.
 2. קריאת ההפטרה מתוך הנביאים, כפי שאנחנו מכירים אותה היום, התחילה במאה השנייה לפני הספירה כשהמלך היווני אנטיוכוס אסר על היהודים לקרוא מחמשת חומשי התורה. מכיוון שאנטיוכוס לא אסר לקרוא מהנביאים, חכמים החליטו לקרוא בבית הכנסת קטעים נבחרים מהנביאים שבהם רעיון דומה לפרשת השבוע שנאסרה. ככה לא נשכחה פרשת השבוע.
 3. כדי להשיג את המטרה שלפניהם, חכמים השתמשו רק בחלק קטן מספרי הנביאים. ההשמטה של שאר כתבי הנביאים לא נועדה להסתיר אותם, להיפך, הם זמינים לכל מי שרוצה לקרוא וללמוד אותם.
 4. אם חכמים זממו להסתיר פסוקי נביאים שלטענת הנוצרים מתייחסים לישו, הם לא היו כוללים את ישעיהו פרק ט, פסוק ו בהפטרה של פרשת יתרו, כפי שמקובל בקהילות רבות. למרות שמיסיונרים מפרשים בטעות את הפסוק כהוכחה שישו היה אלוהי, חכמינו ידעו שכשקוראים אותו בהקשר המקורי, יהודים יבינו שהפסוק מישעיהו פרק ט מתייחס למלך הצדיק חזקיהו. באופן דומה, חכמים גם לא "הסתירו" קטעים מהחומש שלטענת המיסיונרים מתייחסים לישו.
 5. כמו שהוזכר קודם, קטעים מסוימים מתוך הנביאים נבחרו בהתאם לפרשת השבוע. הקריאה בתורה מחולקת לכמה קטגוריות: פרשת השבוע, חגים, שלושת השבועות שלפני תשעה באב היום המציין את חורבן בית המקדש, ואחריהם שבעה שבועות של נחמה. באמת נהוג לקרוא כמה פסוקי נחמה מספר ישעיהו בשבועות שאחרי תשעה באב, אבל פרק נ"ג, ורוב ספר ישעיהו, לא נכללו כי הם לא עוסקים בנחמה.
5. לבסוף, כמה חוקרים מזכירים בהקשר זה את אחת ממגילות ים המלח שמכונה 4Q176. מגילה זו נקראת גם 4Q תנחומי, והיא מכילה רשימה של פרקים דומים מספר ישעיהו שמכילים מסר של נחמה על חורבן בית המקדש. מעניין לראות שבמגילה לא מופיע פרק נ"ג. מכיוון שמגילות ים המלח מיוחסות לכתות לא רבניות, זה מפריך את הטענה שיש כאן "קונספירציה של רבנים" להסתיר את ישעיהו פרק נ"ג מהציבור.

אם כבר יש קונספירציה, היא של המיסיונרים. הם מסתירים את הפירוש הפשוט והברור של ישעיהו נ"ג על ידי קריאה מחוץ להקשר ותרגום שגוי של מילים חשובות, כך שיהיה אפשר לדחוף את ישו לתוך הטקסט.

כמו שאמרנו, כדי להבין את משמעותו האמתית של פרק נ"ג בישעיהו צריך לקרוא אותו בהקשר.

על אף שישעיהו נ"ג מספר על עבד ה' "איש מְאָבֹת וְיָדוּעַ חָלִי", כל מי שיקרא את הספר מתחילתו יראה שעם ישראל מכונה 'עבד' שוב ושוב. שתי דוגמאות: "וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עֶבְדִּי" (מ"א, ח), וגם "זָכַר אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עֶבְדִּי אָתָּה" (מ"ד, כ"א).

במקומות רבים בתנ"ך הפסוקים מתייחסים לעם ישראל כולו בלשון יחיד. לדוגמה: "וַיֹּאֲסֹפוּ כָל הָעָם
כְּאִישׁ אֶחָד" (נחמיה ח, א). דוגמה מצוינת נוספת היא הפסוק "אַתֶּם עַדִּי נֶאֱמַר ה' וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי"
(ישעיהו מ"ג, י), בהתחלה הפסוק מדבר על עם ישראל בלשון רבים ואז עובר ללשון יחיד.

אז על מי ועל מה מדבר ישעיהו נ"ג?

בפרק נ"ב, הנביא ישעיהו מתחיל לתאר את התגובה של אומות העולם כשהם יראו² את ביאת
המשיח ואת הגאולה העתידית של עם ישראל.

מכיוון שאומות העולם בזו לעם ישראל, חשבו שאלוקים נטש אותו והעניש אותו, הם יוכו בתדהמה³
כשהם יראו את הגאולה המפתיעה והמפוארת של עם ישראל.

בשלב הזה, אומות העולם ומנהיגיהן יתפלאו, הם יבינו שעם ישראל לא סבל כי אלוהים נטש אותו,
כפי שחשבו בטעות, אלא כי הם עצמם התעמרו בעם ישראל מעבר למה שהגיע לו⁴.

זה פירוש הפסוק "וְהוּא [ישראל] מְחַלל מִפְּשָׁעוֹ [האומות] מִדְּכָא מְעֻנְתֵינוּ" (ישעיהו נ"ג, ה). עם
ישראל סבל מהרדיפה של אומות העולם.

בתרגום הפרק לאנגלית, נוצרים מתרגמים בטעות את התחילית מם כאילו משמעותו "בעבור" או
"בגלל". המניפולציה הזו של הטקסט יוצרת הבנה מוטעית כאילו "העבד" יסבול בגלל החטאים של
העם היהודי. למרבה השמחה, יש תרגומים נוצריים אחרים, לדוגמה תנ"ך אוקספורד המוער, שהכירו
בטעות ותקנו אותה.

הרעיון שעם ישראל סבל בגלל הפשעים של אומות העולם מופיע גם בפסוק "מִפְּשָׁע עַמִּי נָגַע לְמוֹ"
(ישעיהו נ"ג, ח). המילה התנ"כית "למו" היא בלשון רבים ופירושה "להם", כמו בפסוק "וְהָיָה כְּתִיב לְמוֹ"
(תהילים צ"ט, ז). מיסיונרים מתרגמים לא נכון את המילה הזו בישיעיהו פרק נ"ג פסוק ח כאילו
המשמעות היא "לו", כך שנראה כאילו הפסוק מדבר על בן אדם אחד, לטענתם על ישו.

בנוסף, נוצרים מיסיונרים משנים בטעות את תפקידו של המשיח מאדם ממשי שיביא גאולה מגלות
וממלחמות למושיע רוחני שמציל מחטאים.

על אף שכל הפרשנים היהודים מאמינים שהעבד הנבזה מישיעיהו נ"ג הוא פשוט עם ישראל⁵, ברמה
האלגורית, יש כמה פרשנים שמזהים את העבד כמשיח. פרשנות זו נובעת מהתפיסה שמכיוון
שהמשיח הוא אחד מעם ישראל, הוא יכול לשאת באחריות ולהקל בחלק מהעונש למען העם כולו⁶.

דוגמה נוספת לתפיסה זו מופיעה בחומש במדבר, פרק ד, פסוקים י"ט-כ, שם בני קהת לקחו על
עצמם את האחריות לשאת את ארון הברית, ובכך סיכנו את עצמם למען שאר עם ישראל וכדי שאף
אחד אחר לא ימות. למרבה הפלא, רגע לפני פרק נ"ג, עם ישראל באמת מכונה "נִשְׁאָי קְלִי ה'"
(ישעיהו נ"ב, י"א).

בניגוד לאמונה הנוצרית, אף פרשנות יהודית לא טוענת שהמשיח ימות עבור החטאים שלנו או שעלינו
להאמין בו או אפילו להכיר אותו, כדי לזכות בגאולה. אפילו בלי שנדע על זה, הייסורים של המשיח
והייסורים של יהודים צדיקים אחרים, יקלו על חלק מהייסורים של עם ישראל.

חשוב גם להבין שבהשפעת דתות פגאניות, הנצרות הקדומה תפסה את המשיח כאל. האמונות
הנוצריות שהמשיח מת בעבור חטאי האדם ושהוא אלוהי, שתיהן זרות ליהדות ולא מבוססות על
התנ"ך כלל.

הצגתי כאן סקירה קצרה של ישעיהו נ"ג ושל הדרך שבה מיסיונרים מעוותים את הטקסט כך שיהיה
אפשר להכניס לתוכו את ישו⁷. סקירה זו גם מדגימה את הסכנה שבקריאת קטע או פרק מחוץ
להקשר⁸.

כמו שאמר שלמה המלך החכם מכל אדם: "צְדִיק הָרָאשׁוֹן בְּרִיבוֹ, וְכָא רַעֲהוּ וְחֻקָּרוֹ" (משלי פרק י"ח,
פסוק י"ז).

הרב בן ציון קרביץ

© 2023 Jews for Judaism

¹ על אף שמיסיונרים מייחסים טענה זו לדמות העלומה של "רפאל לוי, היסטוריון בן המאה ה-17", הם לא מספקים הוכחה לכך. מעניין לציין שיהודי העונה לתיאור של רפאל לוי סירב להתנצר ושילם על כך בחייו.

² "חֲשָׁף ה' אֶת זְרוֹעַ קִדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָל הָעוֹלָם" (ישעיהו נ"ב, י). "זרוע" אלוהים הוא דימוי שקשור לגאולה, כמו בפסוק: "וְגָאֲלֵתִי אֶתְכֶם בְּזְרוֹעַ נְטוּיָה" (שמות ו, ו).

³ "קִפְצוּ מְלָכִים פִּיהֶם כִּי אֲשֶׁר לֹא סָפַר לָהֶם רָאוּ וְאֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ הִתְבּוֹנְנוּ" (ישעיהו נ"ב, טו)

⁴ לדעתי, ניתן למצוא חיזוק להסבר זה בדבריו של האפיפיור ג'ון פול השני במארכ 2000 – מנהיגם של כמעט מיליארד נוצרים קתולים – שבהם ביקש מהעם היהודי מחילה על הסבל הנורא שסבלו מידי הכנסייה. האירוע הזה רלוונטי במיוחד כשחושבים כיצד כמעט כל המדינות החברות באו"ם מגנות את ישראל באופן לא הוגן ולא פרופורציונלי בכל הזדמנות.

⁵ מיסיונרים טוענים לפעמים שהתפיסה שהעבד הוא עם ישראל הופיעה רק בימי הביניים, בפירוש רש"י (1105–1040). הטענה הזו מופרכת על ידי המלומד הנוצרי אוריג'ן (185–253), שכתב במאה השלישית בספרו "קונטרה סלצום" – "כך אמר היהודי שנבואות אלה דברו על העם כולו כאילו היה אדם יחיד".

⁶ הקלה בעונש קולקטיבי אינה דומה למחיקת החטא של אדם אחד, זו נשארת האחריות האישית של כל אחד מאיתנו.

⁷ להסבר מעמיק יותר של ישעיהו נ"ג, היכנסו לקישור:

<https://jewsforjudaism.org/knowledge/articles/isaiah-53-verse-verse>
וגם: <https://jewsforjudaism.org/knowledge/videos/who-is-the-servant-of-god-isaiah-speaks-about>

⁸ כדי להדגים נקודה זו, נוכל לטעון שיש פרק אסור בברית החדשה שהנוצרים לא רוצים שאף אחד יקרא והוא הבשורה על פי לוקאס 14:26, ישו אומר שם: "מי שבא אלי ואיננו שונא את אביו ואת אמו, את אשתו ואת בניו... אינו יכול להיות תלמיד". מיסיונרים יענו שהקטע הזה לא אסור ושצריך לקרוא אותו בהקשר ובשפת המקור כדי להבין אותו כראוי. באופן דומה, צריך לגשת באותה צורה להבנה של ישעיהו נ"ג.